

Burski generał Christian de Wet o brytyjskich metodach walki z Burami, 1900–1902

Lord Roberts wydał proklamację zapowiadającą, że spalona będzie każda osada położona w promieniu dziesięciomilowym od miejsca, gdzie Boerowie zburzą linię kolejową. Rozkaz ten był wypełniany wszędzie i nieraz można było widzieć płonące osady, położone dalej niż dziesięć mil od kolei. Jeżeli ich nie palono, to wysadzano dynamitem, a wtedy wszystko przepadało: meble, zapasy zboża były niszczone, zwierzęta pociągowe, konie, woły, muły, stada bydła nawet zabierał nieprzyjaciół. [...]*

A kobiety boerskie? Czy straciły odwagę wobec tego? Bynajmniej. Gdy tylko zaczęła się wojna z nimi, a raczej wojna przeciwko nim i mieniu ich mężów – nie zaważały się przed ucieczką, byleby nie wpaść w ręce Anglików. Chcąc ocalić trochę żywności dla siebie i dzieci, pakowały zboże i najniezbędniejsze przedmioty na wozy. Potem, kiedy w nocy zbliżał się oddział nieprzyjacielski, córka prowadziła woły za uzdę, a matka poganiała je z tyłu biczem – ażeby uciec przed nieprzyjacielem i nie zostać uprowadzonymi do obozów koncentracyjnych, które Anglicy nazywali miejscem schronienia. Co za hipokryzja.

* Boerowie – Burowie

Wiek XIX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa: WN PWN, 1998, s. 365–366.

Praca z tekstem

1. Wyjaśnij pojęcia: „mila”, „proklamacja”, „hipokryzja”.
2. Zbierz w innych źródłach wiedzy informacje o Burach i ich sytuacji w Afryce.
3. Omów politykę brytyjską względem ludności cywilnej w czasie drugiej wojny burskiej.
4. Omów postawę kobiet burskich w czasie trwającego konfliktu.
5. Korzystając z tekstu i wiedzy pozaźródłowej, wyjaśnij, czy określenie „obóz koncentracyjny” z przełomu XIX i XX w. oraz z połowy XX w. miało to samo znaczenie.
6. Ustal, sięgając do innych źródeł wiedzy, jak zakończyły się wojny burskie.
7. Oceń pod względem etycznym politykę mocarstw kolonialnych.